

מיון (100)

דעתן נפ אחרות ואלק סובלות

(1) תפיס דרכות

והייתם קדושים אלו מים אחרונים • דוקא להם שהיו רגילין ליטול ידיהם אחר הסעודה מפני מלח סדומית אבל אלו שאין מלח סדומית מלוי בינינו ואין אט רגילין ליטול אחר הסעודה אין הנטילה מעכבת עלינו לברך ומיהו אנשים מעוגנים הרגילין ליטול ידיהן אחר הסעודה ודאי להם מעכבת הנטילה לברך ברכה המזון ולרילים ליטול אח ידיהם קודם בהמ"ז* :

- (א) תנ"ך מל דרכות ר"ע (2)
- (ב) שו"ת אורח חיים סי' קפ"א (1)
- (ג) נ"ל פ"ע
- (ד) שו"ת אורח חיים סי' (100)
- (ה) נ"ל פ"ע
- (ו) המזון זכור (פ"ע סי' 100)

(2) שו"ת אורח חיים סי' קפ"א

קפא דין מים אחרונים, וכו' י סעיפים:

א (א) מים אחרונים (ב) חובה: ב מים אחרונים אין נוטלים על-גבי קרקע (ג) *אלא (ד) מפני רוח רעה ששורה עליהם.

(3) נ"ל פ"ע

א (א) מים אחרונים וכו'. הטעם, (ב) משום שהידים מזהמות הן מן האכילה ופסולות לברכה, וסמכו חז"ל אקרא ד"והתקדשתם והייתם קדושים"; "והתקדשתם" אלו מים ראשונים (שיקדשו ידיהם קדם האכילה לטהרם מטמאה, כמו שכתבאר לעיל בסימן קנח), "והייתם קדושים" אלו מים אחרונים. (ג) ואפלו למי שאינו מקבץ בעצמו אלא שומע לצאת מפי המברך⁽¹⁾, ויותר מזה: אפלו בשאין ידיו מזהמות כלל מן האכילה, גם-כן חז"ל בנטילת מים אחרונים, והוא מפני חשש מלח סדומית, דבכל סעודה הלא נמצא מלח⁽²⁾, (ג) ויש לחש שמא מערב בהן מעט ממלח סדומית, שמסמא העינים למי שנוגע בהם⁽³⁾ ואחר-כך יגע בעיניו; ואף עכשו שאין מצוי מלח סדומית בינינו, יש לחש למלח אחר שטבעה כמותה. ועין בסעיף י: (ב) חובה⁽⁴⁾. ואם יש לו מים מצמצמים, (ד) צריך למעט במים ראשונים כפי שעור המבאר בסימן קסב סעיף ב בכדי שישארו לו מעט למים אחרונים. ואם אין לו רק כפי שעור מים ראשונים, (ה) הם קודמים אפלו למי שגזר תמיד במים אחרונים, דהאינדנא דאין מצוי מלח סדומית בינינו אינם חובה כל-כך כמו מים ראשונים. (ו) יש אומרים דמתחלה אין לו לאכל אלא-אם-כן יודע שיהיה לו גם-כן מים אחרונים, (ז) ומכל מקום אין החיוב עליו יותר ממים ראשונים, דהנינו בלפניו ארבעה מילין ולאחריו מיל, ואם בתוך שעור זה לא נמצא מים, (ח) אף-על-פי-כן מתר לו לאכל וגם לברך אחר-כך ברפת-המזון, (ט) וכל אימת שימצא מים אחר-כך יטל ידיו⁽⁵⁾ משום חשש מלח סדומית:

(4) שו"ת אורח חיים סי' קפ"א

י' יש (ט) (כב) שאין נוהגים לטל מים אחרונים. ואפלו לנוהגים כן, אדם שהוא אסטניס ורגיל לטל ידיו אחר הסעודה, לדידה הו' ידים מזהמות לטל ידיו (כג) וצריך לטל ידיו (כד) קדם ברפת המזון:

(1) המזון זכור (פ"ע)

(2) נ"ל פ"ע

(3) והנוגע במלח או האוכל מלפפון הכבוש במלח וכדו' שלא בשעת הסעודה, האם צריך ליטול מים אחרונים משום חשש מלח סדומית, דעת הגרי"ש אלישיב (וזאת הברכה פי"ד אות ט עמ' 139) שאינו צריך להחמיר ליטול את ידיו, ובפרט לדעה הסוברת שעיקר הטעם במים אחרונים בזמן הזה, הוא משום "והייתם קדושים". וכן דעת הגר"ח קניבסקי (אוצר המים פי"ד הע' כד) שלא נהגו ליטול מים אחרונים לאחר נגיעה במלח [נראה מה שכתב בשו"ת אור לציון (ח"ב פמ"ו תשובה יט)].

י' (כב) שאין נוהגים וכו'. מפני שאין מלח סדומית מצויה בינינו; ומשום ידים מזהמות אין חוששין, הואיל ועכשו אין מקפידין לרחצן מלכלוף המאכל אין זה קרוי זקמא לנו. ודעת הגר"א בכאורו דצריך לטל גם האינדנא ודטעם מלח סדומית וידיים מזהמות גם עתה שיק¹⁶, וכמו שכתבנו בסעיף א. וכן כתב המגן-אברהם בשם המקבילים דכל אדם יזהר במים אחרונים, וכן החמיר המהרש"ל בים של שלמה, וכן כתב הברכ"י יוסף, עין שם שהחמיר הרבה בזה: